

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte

Pirmsskolas un sākumizglītības nodaļa

IEVA MILLERE

5- 6 gadus vecu bērnu rakstītprasmes veicināšana pirmsskolas izglītības iestādes valodas mācību jomā

Kvalifikācijas darbs

Darba vadītāja

Profesore

Akadēmiskais
amats

Dr.paed.

Zinātniskais /
akadēmiskais grāds

Anna Līduma

Vārds, uzvārds

Paraksts

RĪGA 2022

Anotācija

Kvalifikācijas darba temats – 5 – 6 gadus vecu bērnu rakstītprasmes veicināšana pirmsskolas izglītības iestādes valodas mācību jomā

Kvalifikācijas darba autore – Ieva Millere

Kvalifikācijas darba mērķis – teorētiski un praktiski bērnudārza vecākās grupas bērnu rakstītprasmes veicināšana.

Teorētiskajā daļā – pētītas atziņas par rakstītprasmi. Analizēts valodas mācību programmas materiāls, kā pirmsskolas izglītības trešajam vecuma posmam tiek mācīta rakstītprasme un tās veicināšana. Analizētas mācību metodes un paņēmieni, kas palīdz attīstīt rakstītprasmi.

Empīriskajā daļā – veikta intervija ar nozarē strādājošajiem pedagogiem, lai vispārīgi saprastu ar kādām grūtībām bērni šajā vecumā sastopas rakstītprasēm. Izstrādāti pedagoģiskā novērojuma kritēriji, pēc kuriem tika vērtēta bērnu rakstītprasme pirms un pēc pedagoģiskā izmēģinājuma darba, kur darba autore ar savām idejām veicināja bērnam rakstītprasmes attīstību. Pēc abiem vērojumiem tika izstrādāti ierosinājumi skolotājiem un pedagogiem turpmākajā darbībā ar šo grupu, lai veicinātu viņu rakstītprasmi.

Kvalifikācijas darba struktūra: ievads, teorētiskā un empīriskā daļas, 9 attēli, 4 tabulas, 23 bibliogrāfiskie avoti, 25 lapas.

Atslēgas vārdi: 5 – 6 gadu veci bērni, valodas mācību joma, rakstītprasme, sīkā motorika, rakstītprasmes veicināšana.

Annotation

Qualifying research paper's topic - Promotion of literacy of 5 – 6 year-old children in the field of pre-school education.

Author of the qualifying research paper - Ieva Millere.

The aim of the qualifying research paper is to promote theoretically and practically the literacy of the children of the senior group of the kindergarten.

In the theoretical part there are studied the cognitions about writing skills, to be exact, there is analyzed language teaching material, that is how writing skills, and their promotion are taught for the third stage of pre-school education. Also, there are analyzed teaching methods and techniques that help to develop writing skills.

In the empirical part the employed teachers were interviewed in order to understand what difficulties in writing skills children at this age face in general. Criteria for pedagogical observation have been developed according to which children's literacy was assessed before and after the pedagogical test work, where the author of the work with her ideas promoted the development of children's writing skills. Following both observations were made the suggestions for teachers and educators to continue working with this group to improve their literacy skills.

Structure of the qualifying research paper: introduction, theoretical and empirical part, 9 figures, 4 tables, 23 bibliographical entries, 25 pages without appendixes.

Keywords: 5 – 6 year old children, language learning, literacy, fine motor skills, literacy promotion.

Saturs

Ievads	5
1. Teorētiskais pamatojums 5 – 6 gadus vecu bērnu rakstītprasmei valodas mācību jomā	6
1.1. Atziņas par rakstītprasmi pirmsskolā.....	6
1.2. Valodas mācību jomas programmas analīze.....	7
1.3. Rakstītprasmes apguves veicināšanas metodes un paņēmieni.....	9
2. Pētījums par bērnu rakstītprasmi pirmsskolas izglītības iestādē	13
2.1. Pētījuma metodes un norises plānojums un bērnu rakstītprasmes līmenis pētījuma sākumā	13
2.2. Interviju ar nozares pedagogiem rezultāti.....	15
2.3. Pedagoģiskā izmēģinājumu darbība bērnu rakstītprasmes veicināšana	17
2.4. Bērnu rakstītprasmes izmaiņas pētījuma beigās	20
Secinājumi	22
Ieteikumi 5 – 6 gadīgu bērnu rakstītprasmes attīstības sekmēšanai	223
Literatūras un avotu saraksts	24
Pielikumi.....	26

Ievads

Rokraksta apgūšana ir svarīga bērnam, lai viņš varētu pilnvērtīgi apgūt valodu un tās īpašības, ar kurām bērniem būs jāsastopas apgūšanas procesā. Kā Ronalds Fišers savā grāmatā *Mācīsim bērniem domāt rakstīja* “Jo labāk bērni pratīs klausīties, runāt, lasīt un rakstīt, jo efektīvāk viņi domās” (Fišers, 2005, 225).

Rokraksta veicināšana pirmsskolā ir nepieciešama iemaņa, kuru bērnudārzā bērni jau sāk attiekties vienaldzīgi, jo rakstīšanu uz papīra ar zīmuli sāk aizstāt dators un telefons, kur ātri un ērti visu var uzrakstīt un saglabāt izmantojot fizisku vai virtuālu klaviatūru. Tāpēc kvalifikācijas darba autore, strādājot pirmsskolas izglītības iestādē “Riekstiņš”, novēroja, ka 5 - 6 gadus veciem bērniem, šajā vecuma posmā, ir sastopas dažādas rakstītprasmes attīstības grūtības. Kā galvenos rakstītprasmes grūtību iemeslus var minēt: plaši izvērsts rokraksts, vārdi iziet ārpus lineārās burtnīcas līnijām, tie neatrodas vienādā augstumā un nav nostiprināta sīkā roku un pirkmu muskulatūra.

Pētījuma priekšmets:

5 – 6 gadus vecu bērnu rakstītprasme.

Pētījuma objekts:

Valodas mācību joma pirmsskolas izglītības iestādē.

Pētījuma mērķis:

Pētīt bērnudārza vecākas grupas bērnu rakstītprasmes attīstību.

Pētījuma jautājums:

Kā uzlabot 5 – 6 gadus vecu bērnu rakstītprasmi?

Pētījuma uzdevumi:

1. Analizēt zinātnisko literatūru un metodiskos darbus.
2. Izveidot rakstītprasmes novērtēšanas kritērijus.
3. Veikt pedagoģisko izmēģinājuma darbu.
4. Atkārtoti veikt bērnu vērtēšanu un sniegt savu vērojumu.
5. Izvērtēt rezultātus un izdarīt secinājumus.

Pētījuma metodes:

- Teorētiskā metode – literatūras analīze;
- Empīriskā metode – Intervija, pedagoģiskais novērojums, pedagoģiskais izmēģinājuma darbs, situācijas analīze.

Pētījuma bāze

Pirmsskolas izglītības iestādes “X” vecākās grupas 7 bērni, grupas pedagogi.

1. Teorētiskais pamatojums 5 – 6 gadus vecu bērnu rakstītprasmei valodas mācību jomā

1.1. Atziņas par rakstītprasmi pirmsskolā

Darba autore, lai izprastu rakstītprasmes nozīmi, veica literatūras teorētisko informācijas apkopojumu par dažādu autoru rakstītprasmes atziņām.

G. Andersones un Ā. Ptičkinas grāmatā “Sāksim rakstīt” norāda, ka rakstītprasme ir ļoti komplicēta prasme un tās izveide ir ilgstoša. “Iemācīties rakstīt nozīmē apgūt:

- rakstīšanas tehniku jeb kaligrāfiskās prasmes;
- skaņu un burtu attieksmes jeb grafēmikass prasmes;
- sākotnēju pareizrakstības prasmi” (Andersone, Ptičkina, 2011, 5).

Rakstītprasme ir māka rakstīt noteikta veidojuma burtus (alfabētu), burtus savienot vārdos, lai tālāk veidotu teikumus un tekstu (Paegle, Villerušs, 1997).

Pedagoģisko terminu skaidrojošā vārdnīcā termins rakstīšana tiek definēts, kā domu izteikšana rakstiskā formā, izmantojot īpašas rakstzīmes un tehniskos paņēmienus rakstīšanā (Pedagoģisko terminu skaidrojošā vārdnīca, 2000).

Rakstītprasme priekš bērna ir sarežģīta prasme, kuru jāattīsta pašam, jo savādāk neatīstīsies bez paša bērna darbībām. Tās attīstībai nepieciešama: motivācija, koncentrēšanās, vēlme rakstīt un pacietība (Valsts izglītības satura centrs, 2019).

Pēc M. Bezrukih un T. Filipova rakstītprasmes procesā ir novērots, ka bērniem ir atšķirīgi rakstīšanas tempi, līdz ar to nevajadzētu bērnu steidzināt rakstīt ātrāk (Bezrukih, Filipova, 2017).

Rakstītprasmes apguve notiek pakāpeniski trīs posmos: pirmsābece, ābece un pēcābece periodā (Kaupuže, Artemjeva, 5).

Lingvistiskajā terminu skaidrojošajā vārdnīcā rakstītprasmes termins tiek definēts, kā “māka rakstos sniegt vai gūt informāciju atbilstīgi saziņas situācijai, lietojot noteikta veida burtus, tos savienot vārdos, veidot tekstu, ievērojot rakstītāja kultūru” (Lingvodidaktikas terminu skaidrojošā vārdnīca, 2011, 70).

Pēc apkopotās literatūras teorijas, darba autore secina, ka rakstītprasme ir sarežģīts un komplicēts mācību process. Bērniem māca pielietot attiecīgos burtus, tos pareizi savienot, lai izveidotos vārds ar kura palīdzību pasniegt informāciju. Rakstītprasmes laikā bērns apgūst vairākas lietas vienkopus un šajā procesā bērnam ir nepieciešama motivācija. Tāpat svarīgi, lai bērnam nezūd vēlme apgūt rakstītprasmi, tāpēc dažādi autori iesaka mācību procesu veikt ne ilgāk par 10 – 15 minūtēm vienā rakstītprasmes nodarbības reizē.

1.2. Valodas mācību jomas programmas analīze

Trešajā pirmsskolas izglītības posmā bērniem valodas apguve tiek sadalīta trīs iemaņu blokos:

- Saziņa – ar saziņas palīdzību bērns pauž emocijas, domas un uzdod jautājumus neskaidrās situācijās. Tāpēc mutvārdu saziņa bērnam šajā vecumā ir svarīga, jo ar tās palīdzību bērns sarunājas par dažādām tēmām ar viņam esamo vārdu krājumu, intonāciju. “Kad bērns atbilstoši savām spējām ir apguvis rakstītprasmi un lasītprasmi, viņš sazinās ar citiem arī rakstveidā.” (Pirmsskolas mācību programma – Kompetenču pieeja mācību saturā, 8).
- Teksts un tekstveide – klausoties dažāda formāta tekstus, bērns iepazīst sevi un sāk saprast sevi, apkārtējo vidi, fantazē, iztēlojas un papildina savu vārdu krājumu, kas pakāpeniski veido bērna vārdu krājumu ar kura palīdzību bērns patstāvīgi spēs veidot vārdus un teikumus.
- Valodas struktūra – šis iedalījums ir cieši saistīts ar rakstītprasmes attīstību. Sapratne par valodu un tās uzbūvi bērnam rodas darbojoties ar skaņām, burtiem, vārdiem un teikumiem. Kas mācoties bērnam veido nelielu ķēdes virkni. Lai rakstītu ir bērnam ir jāiemācās skaņas un to izrunāšana, rakstzīmju elementi, kas vēlāk veido vārdus un teikumus.

Pēc programmas analīzes autore atzīmē, kad rakstītprasme un tās veicināšana ietilps valodas satura blokā. Tāpēc jāskatās attiecīgā bloka sasniedzamie rezultāti, kuri izstrādāti, lai pedagogam palīdzētu plānot bērnam darbību sasniedzamā rezultāta sasniegšanai.

Rakstītprasmes veicināšanai valodas saturā ir divi sasniedzamie rezultāti tāpēc autore tos apkopojā vienā tabulā (sk. 1. tabulu) pēc kuriem arī bērniem tiek piedāvāti uzdevumi, kas veicina sasniedzamo rezultātu sekmēšanu.

1. tabula. Mācību satura apguves norise rakstītprasmes veicināšanā

Plānotais bērnam sasniedzamais rezultāts	Bērna darbība plānotā rezultāta sasniegšanai	Skolotāja darbība
Skaņu apzīmē ar atbilstošu burtu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klausās skaņas skanējumā. 2. Nosauc saklausīto skaņu. 3. Atrod skaņai atbilstošo burtu un parāda to. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aicina nosaukt burtus, kurus pazīst. 2. Piedāvā visiem spēlēt spēli “Skaņa – burts”, atrodot skaņai atbilstošo burtu. 3. Paspilgtināti izrunā skaņu. 4. Rosina atrast skaņai atbilstošo burtu un parādīt to. 5. Ja nepieciešams, palīdz bērnam un parāda vajadzīgo burtu.
Raksta rakstītos burtus neierobežotā laukumā.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patstāvīgi raksta burtu elementus (svītra, lociņš, ovāls, pusovāls, cilpa). 2. Saskata apkārtņē, tekstā pazīstamus rakstītos burtus, nosauc tos. 3. Pazīst un pārvelk rakstītos burtus. 4. Raksta rakstītos burtus. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Piedāvā dažādu veidu vingrinājumus burtu elementu rakstīšanai, pārvelkšanai. 2. Seko pareizam zīmuļa satvērienam. 3. Aicina uzrakstīt jau zināmos rakstītos burtus. 4. Rada situāciju, kurā piedāvā iemācīties rakstīt jaunu burtu. 5. Piedāvā rakstīt, piemēram, smiltīs, uz papīra vai gaismas galda neierobežotā un ierobežotā laukumā. 6. Aicina novērtēt, kā burts izdevies, kā to varētu uzrakstīt vēl labāk.

Katrs uzdevums, kuru sagatavo skolotāja attīsta kādu no četriem caurvijas prasmēm, kas bērnam noderēs turpmākajā bērna attīstībā. Pēc uzdevuma izpildes bērnu darbi tiek vērtēti (sk. 2. tabulu) un aprakstīti, lai vēlāk ar bērnu individuāli strādātu un pilnveidotu bērna iemaņas kuras viņam vēl nav nostiprinājušās (Valsts izglītības satura centrs, 219).

2. tabula. Rakstīto burtu vērtēšanas līmeņi.

Sācis apgūt	Turpina apgūt	Apguvis	Apguvis padziļināti
Pazīst un raksta atsevišķus rakstītos burtus neierobežotā laukumā.	Pazīst un raksta gandrīz visus rakstītos burtus neierobežotā laukumā.	Raksta rakstītos burtus neierobežotā laukumā.	Pazīst un raksta visus rakstītos burtus, savu spēju robežās savieno tos kopā.

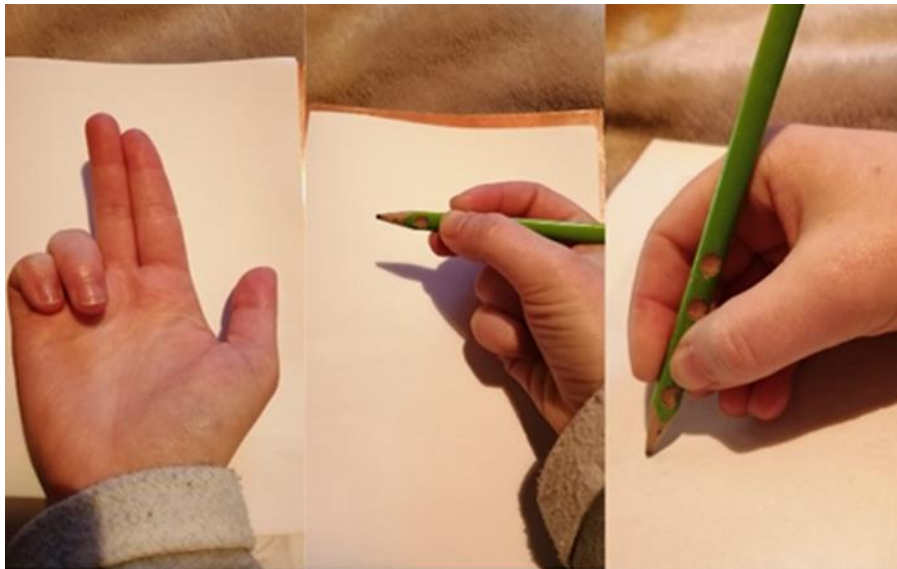
Autore secinājusi, ka pirmsskolas mācību programma ir viegli saprotama un pēc šādas programmas jaunajiem pedagogiem ir vieglāk plānot mācību procesu un vērtēt bērnu sasniedzamo rezultātu. Pēc šīs programmas vecāki var piemeklēt darbus, kurus bērniem dot rakstītprasmes veicināšanā mājas apstākļos.

1.3. Rakstītprasmes apguves veicināšanas metodes un paņēmieni

Pirmos solis rakstītprasmes veicināšanai bērns uzsākt satvert priekšmetus, kas atrodas viņam zīdaiņa vecumā apkārt tāpēc jau tajā vecumā vecākiem ir jāpievērš uzmanība ar kuru roku bērns darbojas un kā satver un tura priekšmetu. Satverot priekšmetus bērnam sāk attīstīties sīkā motorika, kuru attīstās bērnam augot. Sīko motoriku vairāk sāk attīstīt, kad bērns nonāk pirmsskolas izglītības, jo vingrinājumi un uzdevumi, kas ir roku un pirkstu attīstības veicināšanai ir iekļauti mācību procesā. Piemēram, izšūšana, pārlošana, aplicēšana kā arī citi uzdevumi kuros tiek iesaistīta roku un pirkstu motorikas darbība. Papildus sīkās motorikas uzdevumiem bērniem ir jāveic pasīvie vingrinājumi, kas ir dažādas pirkstiņu rotaļas un roku masāžas. Pasīvie vingrinājumi bērnam attīsta centrālo nervu sistēmu un uzlabo pirkstu darbību, kā arī tonizē pirkstu un rokas muskulatūru kas palīdz bērnam pilnveidot satvērienu un izrunu, jo šādi vingrinājumi tiek papildināti ar skaitāmpantiņiem, ko bērniem ir viegli iegaumēt un izrunāt. (Osmanova, 2008.).

Kad bērniem sīkā motorika ir nostiprinājusies jāsāk pievērst uzmanību zīmēšanai jeb švīkāšanai brīvā laukumā. Lai novērojums būtu precīzāks skolotāja bērnam var piedāvāt bērna attīstībai atbilstošus uzdevumus veicina rokraksta attīstību.

Lai sekmētu pareizu līniju un burtu pareizrakstību ir jāpievērš uzmanību rakstāmpiederuma satvērienam, turēšanai tā visas darbības laikā, pēc A. Irbes un S. Lindenbergas nepareizs satvēriens bērnam veido rokas saspringumu rokai, kas ietekmē plecu un kaulus, kas satvērienu padara grūtāku ar nepareizu pirkstu novietojumu uz rakstāmpiederuma (Irbe, Lindenberg, 2017).

1. attēls. Rakstāmpiederuma satvēriens un turēšana (Millere, 2022)

Kamēr bērni mācās pareizu satvērienu un turēšanu viņi paralēli sāk apgūt burtu pareizu rakstību, kas ir svarīgs elements rakstītprasmes veicināšanā. Trešajā pirmsskola izglītības vecuma grupā bērni spēj nosaukt burtus un izrunāt skaņu. Tāpēc bērniem tiek stāstīts un rādīti burti, to pareiza rakstība un burtu pareiza savienošana vienam ar otru.

Pirms bērni uzsāk darboties ar mācību materiālu un darba lapām kopā ar skolotāju jauno burta elementu velk gaisā vai izmantojot kinētiskās smiltis izvelk un pēc tam gaisā velkot cenšas uzrakstīt vārdu.

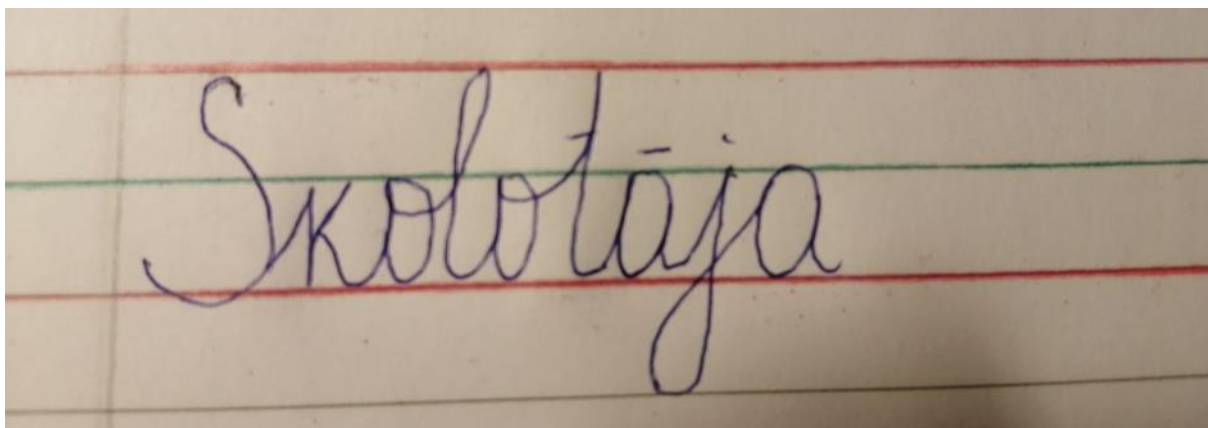
2. attēls. Burta elementa rakstība kinētiskajās smiltīs (Millere, 2022)

Kad bērni ir izvilkuši un ievilkuši burtu kuru viņi ir mācījušies šajā dienā bērni sniedz atgriezenisko saiti skolotājam par to, ko bērni ir iegaumējis un sapratuši no attiecīgās dienas nodarbības.

Kā papildus valodas nodarbībā bērniem skolotāja piedāvā darba lapas (sk. 2. pielikumu), kurās tiek attēloti dzīvnieki vai priekšmeti, kas saistīti ar attiecīgo burtu tādā veidā bērniem radot asociāciju, pēc attēla bērniem tiek piedāvāts uzdevums, kas saistīts ar burtu. Pēc uzdevuma izpildes bērni darba lapā ierauga burta elementa pareizrakstību un tā rakstīšanas virzienu, kas bērnam ar zīmuli ir jāatkārto, kad elementi ir izvilkti bērnam zemāk bērnam tiek rakstīt burtus līnijās, kuras bērnam parāda burta augstumu lineārajā burtnīcā.

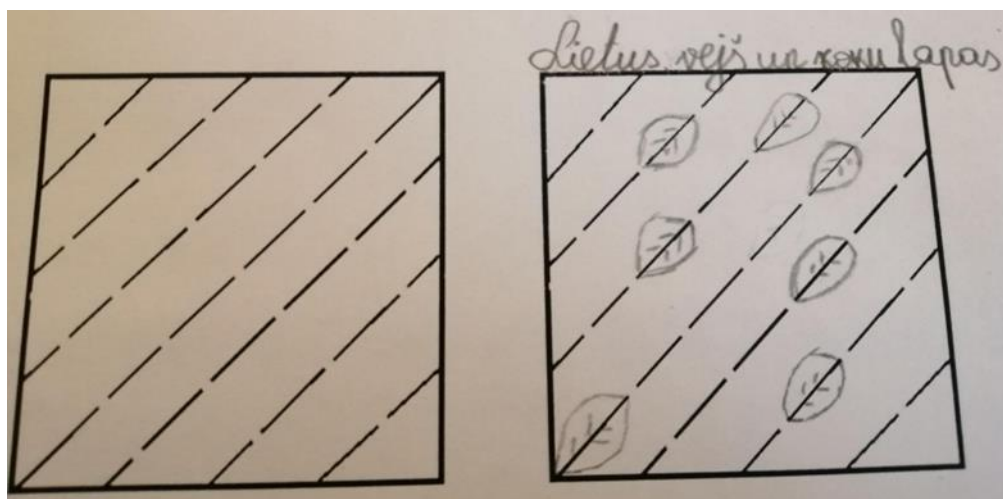
Bērniem jau no silītes grupas tiek piedāvāts darboties ar baltām lapām, kur bērns var brīvi izpausties zīmēs, rakstīt, locīt un griezt. Tādā veida bērniem apgūstot pirmos vārdus un teikumus bērniem sāk parādīties plašs rokraksts, burti mēdz būt dažādos augstumos, vārdi mēdz mainīt leņķi, kā arī bērniem nav skaidrības par burtu elementu savienošānu ierobežotā laukumā. Rakstītprasmes veicināšanai 5 – 6 gadu veciem bērniem tiek izstāstīts līniju burtnīcas nozīme rokraksta attīstībā. Tādā veidā bērniem piedāvājot rakstīt lineārajā burtnīcā. Kā arī valodas materiālu plauktā parādās uzdevumi kas attīsta burtu elementu rakstīšanu, rakstīšanu pēc parauga un dažādu attēlu kartiņas pie kurām klāt ir nosaukumi un objekti, kas attēloti uz kartiņām.

Lai bērniem būtu vieglāk adoptēties līniju burtnīcā skolotāja bērniem ierosina ar divu krāsu zīmuli iekrāsot līnijas kurās bērns veiks rakstīšanas uzdevumu. Tādā veidā bērns ar lineāla palīdzību trenēs sīko motoriku un trenēs sev redzes atmiņu iegaumējot līniju nozīmi ar iekrāsotajām līnijām. Kā arī velkot līnijas bērni parāda precizitāti un koncentrēšanās spēju.

3. attēls. Iekrāsotās līnijas ar bērna izdomātu rakstītu vārdu (Millere, 2022)

Rakstītprasmes veicināšanā bērniem vajadzētu piedāvāt uzdevumus, kas raisa bērna iztēli, fantāziju un radošumu, jo tikai tādā veidā bērns spēj izdomāt stāstus saviem darbiem, kā arī attīsta pacietību, atmiņu, vizuālo uztveri, koordināciju, rokas un pirkstu sīko muskulatūru (Špona, Jermolajeva, 2015). Pēc autores novērojuma radošie darbi attīsta rakstītprasmi ja tiem tiek jau dotas kāds līnijas (sk. 4. attēlu) vai punkti kuras bērni var iesaistīt savā darbības procesā, lai radītu gala rezultātā zīmējumu, kuram bērns var izveidot stāstu.

4. attēls. *Iztēles attīstības uzdevums līnijās* (Millere, 2022)

Izmantojot dažādas metodes un veidus bērniem patīk veidot dažādas sižetiskas kolāžas, kas ir viens no paņēmieniem rakstītprasmes veicināšanā. Jo ar kolāžas palīdzību bērns parāda savas emocijas un koncentrēšanos vienam noteiktam uzdevumam. Bērni šādās kolāžās brīvajā laukumā norāda atslēgas vārdus vai teikumus, lai rādot citiem savu darbu viņi spētu saprast darba būtību.

5. attēls. *Bērna zīmēta kolāža ar īsu sižeta aprakstu* (Millere, 2022)

Pēc analizētajiem literatūras teorētiskajiem materiāliem autores viedoklis sakrīt ar zina'tnieku (Blūma, 1995;Kastiņa, Valdmane,2020) viedokli, kad svarīgi bērna darbībā ievērot pareizu sēdēšanu, lai mugura būtu taisna un starp galda virsmu un bērnu krūšu kurvi viegli izietu cauri bērna dūre un galva nedaudz paliekta uz priekšu, kas ļaus bērnam pareizi novietot pareizi līniju burtnīcu tā, lai rakstot kreisās vai labās rokas delna virzītos ieslīpi uz augšu un apakšdelmam kustētos pa apli. Kā arī nākotnē koncentrējoties uz rakstīšanas procesu pareiza sēdēšanas poza tiks ieņemta zemapziņas līmenī.

2. Pētījums par bērnu rakstītprasmi pirmsskolas izglītības iestādē

2.1. Pētījuma metodes un norises plānojums un bērnu rakstītprasmes līmenis pētījuma sākumā

Kvalifikācijas darba pētījuma mērķis – Pirmsskolas izglītības iestādes “X” vecākas grupas bērnu rakstītprasmes attīstība.

Lai realizētu mērķi tika izstrādāti uzdevumi:

1. Nozarē strādājošu pedagogu intervēšana un atbilžu apkopošana, lai veiktu secinājumus par 5 – 6 gadu vecu bērnu rakstītprasmes veicināšanu.
2. Izveidot novērojuma kritērijus balsoties uz zinātnisko literatūru.
3. Bērnu rakstītprasmes novērtējumu un rezultātu apkopošana.
4. Veikt pedagoģisko izmēģinājuma darbu ar bērniem, kura laikā izmantot bērniem nezināmus mācību materiālus.
5. Veikt atkārtotu vērtēšanu un sasniedzamo rezultātu analīzi, lai novērotu cik rezultatīvi paņēmieni tika izmantoti rakstītprasmes veicināšanā.
6. Sagatavot pedagogiem un vecākiem ieteikumus, kuri tiek balstīti uz pētījuma novērojumiem.

Kā pētījuma metode tika izvēlēta novērojums, valodas mācību jomā un brīvajā laikā no nodarbībām. Novērojums mūsdienās tiek plaši izmantots pedagoģijas praksē, lai iepazītu audzēkņus (Albrehta, 1998). Novērojuma laikā autore neiesaistījās mācību procesā. Tādā veidā ļaujot bērniem un skolotājam sadarboties. Novērojuma laikā tika aizpildīts kritēriju tabula (sk. 3. tabulu), un pierakstītas piezīmes, ar nolūku tās pielietot pedagoģiskajā izmēģinājuma procesā.

3. tabula. Pirmsskolas izglītības 3. posma bērnu rakstītprasmes kritēriji un līmenis

Nr. p.k.	Kritēriji	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7
		Līmenis						
1.	Ievēro pareizus sēdēšanas nosacījumus	A	TA	A	A	TA	A	TA
2.	Pareizi satver un tur rakstāmpiederumus	A	A	TA	A	TA	A	A
3.	Darbojoties lineārajā burtnīcā ievēro līnijas	A	TA	A	TA	TA	A	TA
4.	Darbojoties lineārajā burtnīcā burti atrodas vienādā augstumā	TA	A	TA	A	TA	A	TA
5.	Raksta burta elementus pareizi	A	A	A	A	TA	A	TA
6.	Uzrakstītajos vārdos netrūkst burti	A	A	A	A	A	A	A

Novērošanas laikā autore vēroja kā bērni darbojās:

- Darbības lineārajā burtnīcā ievērojot līnijas;
- materiāliem, kas vingrina rakstītprasmi;
- paraksta tekstu no parauga;
- rakstāmpiederumā satvēriens un turēšana;
- pareizas sēdēšanas nosacījumus.

Bērnu izpēte tika veikta pirmsskolas izglītības iestādes vecākajā sagatavošanas grupā. Bērnu izpēte tika veikta septiņiem bērniem no divpadsmit.

Iegūtos rezultātus apzīmē ar diagnosticējošo vērtējumu:

- apguvis (A);
- turpina apgūt (TA).

Izpētes rezultāti tiek atspoguļoti tabulās, kurā tiek šifrēti bērnu vārdi ar *B1*, *B2* un tā tālāk balsoties uz fizisko personu datu apstrādes likuma 33. panta noteikto. (Saeima, 2018)

Kritēriju izstrāde tika veikta, pamatojoties uz to, kādas prasmes bērns ir apguvis, lai sekmīgi sasniegtu rakstītprasmes attīstību.

Lai veiktu bērnu vērošanu, tika izmantota novērošanas metode. Novērošana tika veikta nedēļas garumā Latviešu valodas mācību nodarbībā, kā arī brīvajā laikā, kad bērns darbojās ar valodas materiāliem.

Novērojot bērnus darbībā, tika konstatēts, ka četri bērni ievēro pareizus sēdēšanas nosacījumus, savukārt trīs bērniem regulāri ir jāatgādina par pareizu kāju pozīciju, jo kāju stāvoklis bērnam mainās uz kāja vai kājas zem dibena vai sakrustotas. Ilgstoši sēžot šādās pozīcijas bērniem rodas stājas problēmas, kas atspoguļojas ar nespēju ilgi nosēdēt pareizā sēdēšanas pozīcijā. Bērnu pareizas sēdēšanas novērojums ir jāveic arī brīvajā bērniem brīdī no mācībām.

Bērniem ir novērojams rokas sasprindzinājums, kas bērna darbos izpaužas ar treknām, tumšām līnijām, kā arī bērni iespringst veicot uzdoto darbību, kas viņiem šķiet grūts. Lai samazinātu bērnu roku un pirkstu saspringumu bērni pirms nodarbībām tiek piedāvāti roku un pirkstu vingrinājumi. Ierodoties mājās bērni viss biežāk neveic pirkstu un rokas vingrinājumus, vecāki ir aizņēmti vai nav skaidrība par sīkās motorikas vingrinājumu nozīmīgumu bērna rokraksta attīstībā. Dēļ rokas saspringuma bērniem zūd koncentrēšanās spējas, kas beigās parādās bērnu darbos. Šādiem gadījumiem, kad bērns nespēj pabeigt kādu darbu bērniem tiek piedāvāts brīvajā pēc pusdienas laikā pabeigt, kok bērni bieži neizmanto.

Pārejot no brīva laukuma lapas uz lineāro burtnīcu četriem bērniem sagādā grūtības ievērot līnijas, tāpēc bērniem kuriem ir novērota šī problēma tiek atgādināts, kad nav jāsteidzas un jāievēro līnijas.

Novērojumā tika ievērots, kad divi no septiņiem bērniem neievēro burtu elementu pareizrakstību, kas lieca, kad bērnam nav pietiekami attīstīta koordinācija un koncentrēšanās spējas. Tāpēc ir ļoti būtiski ar bērniem atkārtot burta elementa un tā savienojumu ar citu burtu.

Izskatot bērnu uzrakstītos vārdus autore neievēroja burtu trūkumu, jo bērni paši priekš sevis skaņo vārdus un pievērš uzmanību “g” un “k”, “g” un “dž”, “ž” un “š”.

Vērojot un izvērtējot bērnu rakstītprasmi autore secina, ka bērniem ir nepieciešams individuāls darbs, lai sekmētu viņa rakstītprasmes attīstību. Svarīgi, pievērst lielāku uzmanību tam, kā bērns sēž un ievēro lineārās burtnīcas līnijas.

2.2. Interviju ar nozares pedagogiem rezultāti

Lai gūtu plašāku ieskatu vecākā pirmsskolas vecuma bērnu rakstītprasmi attīstības grūtībās autore intervēja 4 strādājošus pedagogus, kuri dalījās ar savu pieredzi un novērojumiem 5 – 6 gadu veciem bērniem rakstītprasmes veicināšanā. Intervijas tika izstrādāti trīs jautājumi (sk.1 pielikumu), uz kuriem pedagogi sniedza savas atbildes.

Pedagogs Nr. 1.

1. atbilde - Grūtības sagādā vidēji 8 no 10 bērniem vecumā no 5 – 7 gadi, kas raksturīgi izpaužas ar burtu lēkāšanu, kā arī ar burtu pazūšanu vārdos. Nespēj koncentrēties, kā arī nespēj koordinēt savas darbības ierobežotā laukumā.
2. atbilde – Kā viens no iemesliem ir intensīva telefona vai datora lietošana, kas aizstāj bērna rotaļāšanos ar mantām, dabas veltēm vai vienaudžiem. Sīkā pirkstu muskulatūra ir vāji attīstīta, kā arī neveselīgs uzturs bērnam, kas ietekmē smadzeņu un roku darbību.
3. atbilde - Lielāka vecāku iesaiste bērna attīstībā piedāvāt bērnam daudzveidīgu darbošanos mājās un ārā. Samazināt bērnam darbības laiku telefonā un datorā. Kā arī neizmantojot teikumu: “Man nav laika daroties ar bērnu”.

Pedagogs Nr. 2.

1. atbilde – Grūta atbilde, jo manā grupā bērni vēl tikai mācās apgūt rakstītprasmi.
2. atbilde – Maz trenēta roku muskulatūra, nesadzird vēl visas skaņas tāpēc vārdos trūkst burti.
3. atbilde – Jānod bērniem vairāk zīmēt, krāsot, vilkt līnijas uz lielās lapas, kad roka būs gatava spiedienu rokā būs normalizējies un bērns brīvi spēš rakstīt līnijās. Daudz jādarbojas ar praktiskās dzīves darbiem kā, piemēram slaucīšana, pulēšana, lasīšana, tas viss sagatavo roku sekmīgai rakstīšanai.

Pedagogs Nr. 3.

1. atbilde – Pie šī es pievienotu ļoti raksturīgu iezīmi. Ja runājam par bērniem kuri jau velk kopā vārdiņus (rakstot) nav pareizi burtu savienojumi katru burtu raksta atsevišķi, neprot savienot. Teiktu, ka no 21 bērna vismaz 7 ir problēmas ne tikai ar burtu rakstību bet arī ar elementāru ciparu rakstību.
2. atbilde – Iemesli varētu būt vāja roku sīkās motorikas attīstība, nepareizs rakstāmriķa satvēriens, kā arī darba roka ir kreisā.
3. atbilde – Rakstīšanas treniņi, pirkstu vingrinājumi, kā arī daudz, daudz darbiņi roku sīkās motorikas pilnveidei un attīstībai kā piemēri, griešana, plēšana, rokdarbi plus arī roku sensorā attīstība. Masāžas bumbiņas roku plaukstām, dažādi taustes materiāli. Un protams jo interesantāki uzdevumi bērnam, jo labāk viņš tos apgūs.

Pedagogs Nr. 4.

1. atbilde – 5 – 6 gadi ir tas vecums, kad mēs apgūstam nostiprinām un vēl jo projām mācāmies apgūt visu rakstītprasmi tāpēc bērni sastopas ar grūtībām apgūstot rakstītprasmi. Man grupā nav neviens bērns kura pilnīgi perfekti katru reizi spētu uzrakstīt vārdus un to savienojumus. Katrs pieļauj kaut kādas vārdu vai neuzmanības kļūdas un visas pārējās lietas.
2. atbilde – Pāreja uz līnijām, kad ir jāievēro burtu augstumi, reizēm ir kāds burts, kas rakstās uz otru pusi, vai kādu konkrētu skaņu aizstāj ar citu skaņu, vai arī ir bērni kuri neskaņo un bez parauga neraksta. Ar treniņiem pirmsskolā tik vien nepietiek ar bērnu arī mājās ir jāstrādā, kā arī jāvēro vai bērnam nav attīstības vai logopēdiskie traucējumi.
3. atbilde – Vērot bērnus no izglītības iestādes puses un mājās, kā arī sastādīt vienotu mācību veidu, kā bērnam veicināt rakstītprasmi mājās un dārziņā.

Autore pēc intervijas apkopošanas secina, ka bērniem ir vāji attīstīta sīkās motorika. Kā arī bērniem sagādā problēmas pārslēgties no brīvas lapas līniju burtnīcā, kas izpaužas ar dažādām rakstītprasmes grūtībām, kuras bērniem ir jātrenē kopā ar vecākiem mājās pirms tam saskaņojot ar pedagogu un logopēdu, ja bērnam ir traucējumi vairākas valodas attīstības jomās.

2.3. Pedagoģiskā izmēģinājumu darbība bērnu rakstītprasmes veicināšana

Pirms uzsākt pedagoģiskā izmēģinājuma darbu, tika veikti šādi darbi:

- Zinātniskās literatūras avotu analīzi, par rakstītprasmi un tās veicināšanas pirmsskolas vecākajā grupā;
- Veikts novērojuma analīze bērna rakstītprasmes līmeņa noteikšanai pētnieciskā darba sākumā, lai konstatētu kādas grūtības ir pētījumā iesaistītajiem bērniem;
- Apkopoti un izstrādāti materiāli rakstītprasmes veicināšanai pirmsskolā;
- Sagatavotie materiāli nodarbībai saskaņoti ar grupas pedagogu.

Izmēģinājuma pedagoģiskajā procesā tiek pievērsta uzmanībā šādiem uzdevumiem:

- pievērsta uzmanība pareizai bērna sēdēšanas nosacījumu ievērošanai;
- pievērsta uzmanību pareiza rakstāmpiederuma satvēriens un turēšana;
- pievērsta uzmanību lineārās burtnīcas līnijām;
- pievērsta uzmanību burtu elementu pareizrakstībai.

Darbojoties ar rakstītprasmes attīstībai, tiek izmantoti dažādi uzdevumi, materiāli un didaktiskās rotaļas, kas trenē bērna domāšanu, uzmanību, koncentrēšanos, sīko motoriku. Darbojoties nodarbībās bērniem tiek piedāvāts daudzveidīgs materiālu klāsts, ar kuras palīdzību bērniem tiek piedāvāts veicināt rakstītprasmi.

Lai pievērstu bērniem uzmanību par pareizu sēdēšanas pozīciju bērni kopā ar darba autori veica nelielu pētījumu, kura ietveros tika pētīti dažādi materiāli par pareizu sēdēšanu. Pēc materiālu apkopošanas bērni veidoja savas atgādnēs ar uzzināto informāciju, kuru pielīmēja uz sava galda virsmas, lai neizmirstu par pareizu sēdēšanu.

Lai trenētu pareizu satvērienu bērniem tika doti uzdevumi, kas attīsta sīko pirkstu motoriku un koordināciju. Pēc autores novērojumiem bērniem labāk patika pērlīšu vēršana, pogu šūšana, plēšana pa dažāda izliekuma līnijām, pārvietot priekšmetus no viena trauka uz otru ar pincetes palīdzību, kā arī dažādi sīkās motorikas vingrinājumi (sk. 3. pielikumu). Lai uzlabotu bērniem pareizu satvērienu bērniem tika piedāvāti dažādu formu un krāsu zīmuļu rokturi (sk. 6. attēlā) un silikona roku satvērēji (sk. 7. attēlā), kas trenē bērniem pirkstu un roku muskulatūru, lai rokas muskulatūra būtu spēcīgāka.

6. attēls. Zīmuļu turētājs (Millere, 2022)

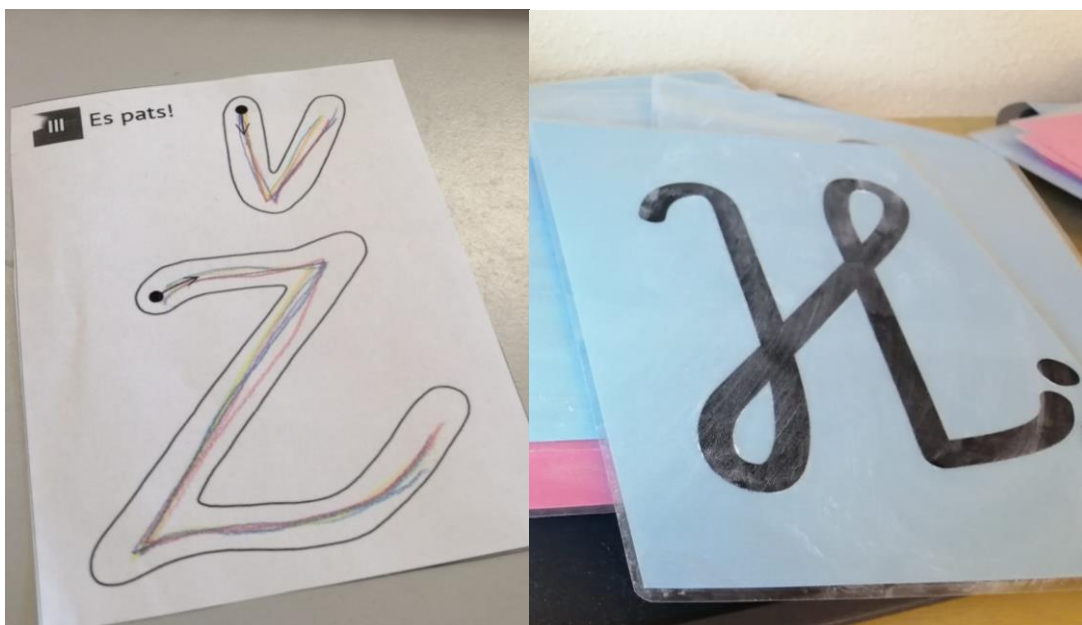
7. attēls. Roku satvērējs (FirioFernandes, 2019)

Novērojumā autore ievēroja, ka bērniem ir plašs rokraksts un burtu elementi ir dažādos augstumos, tāpēc viena no darbībām, kuru kopā ar bērniem lineārajās burtnīcās veica, bija ar krāsainajiem zīmuļiem un lineālu iekrāsot līnijas, kurās bērni rakstīs (sk. 3. attēlu). Tādā veidā bērniem tiek atkārtā līniju nozīme rakstīšanā un tiek trenēta redzes atmiņa, kas ļaus bērniem ievērot līnijas tad, kad viņi vairāk neiekrāsos līnijas, kurās rakstīs. Pēc šādu līniju iekrāsošanas kopā ar bērniem tika spēlēts vārdu kartiņas (sk. 8. attēlu), kur bērni no trim sagrupētām kaudzītēm izvelk kartiņas ar vārdiem un paraksta tos darba burtnīcā iekrāsotajās līnijās.

8. attēls. Vārdu kartiņas (Millere, 2022)

Priekš bērnu darbībām ir iekārtots valodas stūris, kur, atbilstoši bērnu vecuma iespējām, ir apkopoti materiāli, kas bērnam palīdz apgūt lasīšanu, burtu elementu rakstību un vārdu rakstīšanu līnijās. Kā labu materiālu burtu elementu un virziena treniņam autore atzina materiālu, kur bērni var apvilkt vai iezīmēt ar krītiņiem, zīmuļiem (sk. 9. attēlu).

9. attēls. Burtu rakstības vingrinājums (Millere, 2022)

Autore secinājusi, lai noturētu bērna interesi par rakstītprasmes veicināšanu bērnam jāpiedāvā jauni darbi, vai regulāri jāmaina materiālu bāze, lai tā nekļūst vienveidīga priekš bērna. Pie vienveidīgas materiālu bāzes bērnam zūd interese, kas rezultējas ar sliktu koncentrēšanos, nerūpīgu darbu un bērna atteikumu piedalīties nodarbībā.

2.4. Bērnu rakstītprasmes izmaiņas pētījuma beigās

Atkārtota bērnu vērtēšana tiek veikta pēc triju dienu darbībām un tiek ņemti vērā iepriekš izstrādātie kritēriji.

4. tabula. Pētījuma sākuma (S) un beigu (B) 4. posma bērnu rakstītprasmes līmenis

Nr. p.k.	Kritēriji		B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7
			Līmenis						
1.	Ievēro pareizus sēdēšanas nosacījumus	B	A	A	A	A	A	A	A
		S	A	TA	A	A	TA	A	TA
2.	Pareizi satver un tur rakstāmpiederumus	B	A	A	A	A	A	A	A
		S	A	A	TA	A	TA	A	A
3.	Darbojoties lineārajā burtnīcā ievēro līnijas	B	A	TA	A	A	A	A	A
		S	A	TA	A	TA	TA	A	TA
4.	Darbojoties lineārajā burtnīcā burti atrodas vienādā augstumā	B	A	A	A	A	A	A	TA
		S	TA	A	TA	A	TA	A	TA
5.	Raksta burta elementus pareizi	B	A	A	A	A	TA	A	A
		S	A	A	A	A	TA	A	TA
6.	Uzrakstītajos vārdos netrūkst burti	B	A	A	A	A	A	A	A
		S	A	A	A	A	A	A	A

Veicot atkārtotu vērtēšanu, autore secina, ka tikai vienam bērnam no septiņiem ir nelielas problēmas ar pareizu sēdēšanu, jo bērnam ir uzmanības problēmas, dēļ kurām bērns cenšas šādā veidā pievērst uzmanību no apkārtējiem.

Vērojot bērnu darbības ar rakstāmpiederumiem autore lielāku uzmanību pievērš B3 un B5 bērnam kuriem pirmajā rakstītprasmes attīstības novērtējumā bija nepietiekams novērtējums, dēļ liela roku saspringuma un šiem bērniem nebija bija ar grūtībām izpildīti uzdevumi. Šādu problēmu bērniem nodarbībām ar autori nebija novērojams, jo bērni darbojoties ar rakstāmpiederumiem satver un tura zīmuli pareizi. B3 bērnam nebija drošības sajūta, kad viņš darbojas pareizā satvēriena tāpēc pielietoja rakstāmpiederuma turētāju, bet ar laiku šī ne pārliecinātībā bērnam pazuda.

Salīdzinot pirmo bērnu novērojumu autore ievēroja, kad skaits bērnu, kas neievēro līnijas ir samazinājies, bet viens bērns turpina neievērot līnijas, jo pēc sarunas ar bērnu tika uzzināts, kad bērns šo līniju redz tālāk nekā līnija ir novilkta. Par šo sarunu tika informēti B2 bērna vecāki, kuri šo novērojumu veica arī mājās un vēršas pie optometra, kas bērnam izrakstīja brilles kuras bērns nēsā darbojoties grupā.

Vērojumā novērtos, kad tikai vienam no septiņiem bērniem ir problēmas ar šo kritēriju. Kā iemeslu var minēt neregulāru pirmsskolas apmeklējumu un mājas uzdoto uzdevumu nepildīšanu. B5 ir problēmas ar skaņošanu, jo netiek izrunāta skaņa [R]. Neskatoties uz to, ka netiek izrunāta skaņa [R] rakstot vārdus kuros ir burts R bērnam nesagādā problēmas, tā pat kā bērns rūpīgi un pareizā virzienā raksta burtu elementus.

Kā pirmajā vērojumā autore rakstīja, kad bērniem nav novērots burtu trūkums vārdos, tā arī šajā vērojumā tas netika piefiksēts.

Pēc pedagoģiskā izmēģinājuma darba bērniem ir novērojami uzlabojumi atkārtotajā vērojumā, kas liecina, ka autore ir atradusi pareizo pieeju darbībā ar bērniem un spēja ieinteresēt bērnus ir sasniegta.

Secinājumi

1. Liela nozīme ir vecāku un skolotāja iesaiste bērna mācību procesā, kas sniedz palīdzību bērnam apgūt rakstītprasmes apgūšanu.
2. Svarīgi ir darboties ar bērnu ārpus pirmsskolas izglītības iestādes, jo tikai tā var panākt, kad bērns veicina savu rakstītprasmi.
3. Svarīgi ir bērnam attīstīt sīko motoriku ar dažādām darbībām zīmējot, veidojot, tīrot, šķīrojot dažādus sīkus priekšmetus.
4. Liela nozīme bērna rakstītprasmes apguvei ir vecākiem un skolotājiem, kas veicina vispārīgu bērna attīstību, lai bērns būtu fiziski un psiholoģiski sagatavots rakstītprasmei.
5. Rakstītprasme ir jāapgūst nepiespiestā, brīvā un sakārtotā darba vidē, kur bērns jūtas labvēlīgi un emocionāli labi.
6. Bērnam ir jārada interese par veicamo darbu, lai bērnam būtu velme to pildīt un gūt jaunas zināšanas.
7. Vecākiem ir jāpievērš uzmanība bērna attīstībai un jau savlaicīgi ja rodas problēmas jāvēršas pie speciālista.
8. Katram bērnam savs ir savs attīstības ātrums un īpatnības, tāpēc rakstītprasmi bērnam ir jāsāk pagūt jau mājās ar vecāku palīdzību.
9. Pareiza lapas novietošana un pareiza sēdēšana ir “atslēga” uz pareizu bērna veselību un rakstītprasmes veicināšanu.

Ieteikumi 5 – 6 gadīgu bērnu rakstītprasmes attīstības sekmēšanai

Ieteikumi ir izstrādāti, pamatojoties uz pētījumā gūtajām atziņām par vecākā pirmsskolas bērnu rakstītprasmi.

Pedagogiem:

- Uzslavējiet bērnu par labu darbu – bērns jutīsies novērtēts un būs stimulēts uz turpmākajām darbībām.
- Iesakiet bērnam padomu nevis uzspiežat savu darbību – redzot, kad bērns veic neprecīzi uzdevumu nevajadzētu norādīt, ka bērns uzdevumu veic nepareizi, jo šī darbība var radīt ne pārliecinātību par pildītā uzdevuma pareizību.
- Piedāvājiet bērnam atbilstoši viņa spējām materiālu – visi bērni nespēj izpildīt vienādi uzdevumus. Piemēram, *B1* spēj pats skaņot vārdus, bet *B5* vēl tikai mācās skaņot vārdus, tāpēc viņam ir nepieciešams paraugs.
- Komunicēt ar vecākiem un informēt viņus par bērna mācību gaitu un sekmēm – tad vecākiem būs iespējams sekot līdzī bērna mācību procesam un sniegt savu palīdzību mācību procesā bērnam.
- Dot dažādus rakstīšanas uzdevumus ar dažādiem bērnam interesējošiem mērķiem, lai vērot bērna rakstītprasmi.
- Bērna stāstus un pasakas kuras viņi uzraksta piedāvāt izlasīt skaļi skolotājam un vecākiem.

Vecākiem:

- Veicināt bērna rokas un pirkstu motorikas attīstību mājas apstākļos – dodot pildīt dažādus uzdevumus, kurus bērns ir spējīgs izpildīt pats. Piemēram, sakārtot savas lietas vai sašķirot dažādus priekšmetus.
- Komunicēt ar bērnu par viņam interesējošām un svarīgām lietām – tas radīs bērnam drošības sajūtu, ka viņa intereses un darbības ir svarīgas Jums.
- Nedodiet bērnam ilgstoši darboties viedierīcēs – šīs ierīces bērniem neattīsta sīko pirkstu un roku muskulatūru, kas ir viens no galvenajiem rakstītprasmes veicināšanas faktoriem.
- Piedāvājiet bērniem daroties ar dažādiem dabas materiāliem, kas veicinātu bērnu maņas un sīkās motorikas attīstību.

Literatūras un avotu saraksts

1. Andersone, G., Ptičkina, Ā. (2011). *Sāksim rakstīt! Padomi skolotājiem bērnu rakstīt-mācīšanā*. Rīga: Zvaigzne ABC
2. Albrehta, Dz. (1998). *Pētīšanas metodes pedagogijā*. Rīga: Izdevniecība "Mācību grāmata"
3. Autoru kolektīvs. (2011). *Lingvodidaktikas terminu skaidrojošā vārdnīca*. Jelgavas tipogrāfijā.
4. Blūma A., (1995). *Glītrakstīšana 2.–4.klasē: metodiskie ieteikumi skolotājiem*. Rīga: Zvaigzne ABC.
5. Fišers, R., (2005). *Mācīsim bērniem domāt*. Rīga: Raka.
6. <https://mape.skola2030.lv/resources/10>
7. Interneta veikals Firio Fernandes [7.attēls]. Pieejams: <https://www.fisiofernandes.com.br/extensor-elastico-para-fortalecimento-dos-dedos-liveup/p>
8. Irbe, A., Lindenberga, S. (2017). *Bērns runāt mācās ģimenē*. Rīga: Raka
9. Kaupuža N., Artemjeva T., *Lasīt un rakstīt mācīšana*. Daugavpils universitāte. Latvija: Pieejams: https://dukonference.lv/files/proceedings_of_conf/53konf/pedagogija/Artemjeva_Kaupuze.pdf
10. Krastiņa L., Valdmane L., (2020). *Runas darbības veidi. Sāksim rakstīt!* Rīga: Pieejams: <https://maciunmacies.valoda.lv/wp-content/uploads/2020/03/PUPA2020-1.pdf>
11. Latvijas Republikas Saeima. (05.07.2018). LR likums, Rīga : Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/300099-fizisko-personu-datu-apstrades-likums>
12. Lūse, J., Miltiņa, I., Tūbele, S., (2012). *Logopēdijas terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Raka.
13. Paegle Dz., Villerušs V., (1997). *Glītrakstīšana: metodiskie ieteikumi sākumskolas skolotājiem*. Rīga: Zvaigzne ABC.
14. Skujiņa V., Beļickis I., Blūma D., Koķe T., Blinkena A. (2000). *Pedagoģisko terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Zvaigzne ABC.
15. Špona A., Jermolajeva J. (2015). *Bērnu sasniegumu veicināšana pirmskolā*. Rīga: Raka.

16. Valsts izglītības satura centrs, (2019). *Bērns mācās rakstīt*. Rīga: Pieejams: [https://skola2030.lv/admin/filemanager/files/2/Bērns mācās rakstīt_ 1.pdf](https://skola2030.lv/admin/filemanager/files/2/Bērns_mācās_rakstīt_1.pdf)
17. Valsts izglītības satura centrs, (2019). *Mācību satura un pieejas plānošana Metodiskie ieteikumi pirmsskolas skolotājam*. Rīga: Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/resources/87>
18. Valsts izglītības satura centrs, (2019). *Pirmsskolas mācību programma*. Rīga: Pieejams:
19. Valsts izglītības satura centrs, (2019). *Valodu mācību joma Mācību un metodiskais līdzeklis pirmsskolas mācību programmas īstenošana*. Rīga: Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/resources/86>
20. Valsts izglītības satura centrs (2010). *Rakstītprasmes mācība sešgadīgiem bērniem*. Pieejams: http://www.valmraj.lv/upl_files/2010_rakstitprasmes_6-gadnieks.pdf
21. Манитар. *Правописание цифр для дошкольников. Как научить ребенка-дошкольника правильно писать буквы и цифры: прописи, советы и хитрости обучения*. Pieejams: <https://minikar.ru/its-interesting/pravopisanie-cifr-dlya-doshkolnikov-kak-nauchit-rebenka-doshkolnika-pravilno-pisat-bukvy-i-cifry/>
22. Османова Г. А. (2008). *Новые игры с пальчиками для развития мелкой моторики. Карточка пальчиковых игр*. Санкт-Петербург. Издательство "КАРО"
23. Безруких М., Филипова Т. (2017). *Ступеньки к школе. Азбука письма. Пособие по обучению детей старшего дошкольного возраста (5-7 лет)*. Дрофа

Pielikumi

1. Aptaujas jautājumi

Cien., pedagogi!

LU Pirmsskolas un sākumskolas skolotājs programmas 2. kursa studente Ieva Millere Kvalifikācijas darba ietvaros veic pētījumu par 5- 6 gadus vecu bērnu rakstīt prasmes veicināšanu pirmsskolas izglītības iestādes valodas mācību jomā.

Lūdzu dalīties pieredzē ar 5–6 gadu vecu bērnu rakstītprasmi.

1. Pēc Jūsu novērojuma cik daudz bērniem grupā ir problēmas ar rakstītprasmi (plašs rokraksts, burti lēkā pa līniju, trūkst burti) ?
2. Kas, jūsuprāt, ietekmē rakstītprasmes apguvi pirmsskolā?
3. Kā Jūs kā pedagogs redzat šīs problēmas risinājumu?

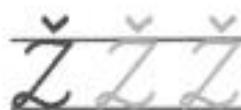
Paldies par atsaucību

2. Darba lapa

Z1

Rakstām un zīmējam!

3. Vingrinājumi sīkās motorika attīstībai

1. Ar īkšķa galu secīgi pieskaras tās pašas roks taisniem pirkstgaliem , veidojot līniju. Atkārtojot šo darbību pēc katra īkšķa pieskāriena saliek pirkstu
2. Stāvot ar taisnu muguru pie sienas izstiep rokas un iztaisno pirkstus, kurus salok atkāroti atkārtos piecas reizes.
3. Sēdus pie galda, apakšdelmi balstās uz galda ar paslauktām uz leju paceļot rokas falangu uz galda nekustīgi atstājot plaukstu locītavu. Šo vingrinājumu atkārtos piecas reizes.
4. Saliekot rokas un sakrustojot dūres izapaļo plaukstu locītavas, saglabājot apakšdelmus gandrīz paralēli.
5. Rokas uzliekot uz galda ar delnu uz leju izplet pirkstus un katru pirkstu paceļ augša noturot trīs sekundes gaisā.
6. Sakrustojot rokas un pirkstus dažādos veidos spīdinot lukturi veidojas ēnu teātris, kas rosina bērnu fantāziju.
7. Saliekot rokas pirkstus knābīti uzliek gumiju vai roku satvērēju un cenšas atvērt un aizvērt plaukstu.
8. Sēdus pie galda pacelt abas rokas vertikāli ar vienu roku savilkt dūrē ar otras rokas iztaisnotu roka ar izstieptu īkšķi novietota horizontāli maina roku pozīciju seko, lai akmenim būtu īkšķis iekšā, bet sunim četri pirksti kopā un īkšķis izsliets.
9. Plaukstu kustības tā pat kā akmens, šķēres, papīrs. Tikai vienīgā atšķirība šķērēm plauksta iztaisnota un visi pirksti kopā
10. apakšdelmi balstās uz galda ar paslauktām uz leju paceļot rokas falangu uz galda nekustīgi atstājot plaukstu locītavu. Šo vingrinājumu atkārtos piecas reizes.

GALVOJUMS

Es, Ieva Millere

Apliecinu, ka darbs izstrādāts atbilstoši zinātniskās ētikas principiem.

Darbā izmantotā literatūra u.c. avoti norādīti literatūras u.c. avotu sarakstā.

Dažāda veida informācijai (atziņas, citātiem, attēliem, tabulām u.c.), kas iegūta no minētajiem avotiem, pētnieciskajās darbā un tā pielikumos norādītas atsauces.

Darba autore

Ieva Millere

5. Izziņa par aizstāvēšanu

IZZIŅA PAR AIZSTĀVĒŠANU

Kvalifikācijas darbs „5-6 gadus vecu bērnu rakstītprasmes veicināšana pirmsskolas izglītības iestādes valodas mācību jomā” izstrādāts Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi un izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti.

Autors: Ieva Millere
(vārds, uzvārds)

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Darba zinātniskais vadītājs/a: Dr.paed. Anna Līduma
(zinātniskais grāds, vārds, uzvārds)

2022. gada pavasara semestris

ŠIS DARBS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU.